

โครงการสำรวจพันธุ์รักใหญ่และการใช้ประโยชน์รักใหญ่ในพื้นที่ศูนย์แมริม

ผู้รับผิดชอบ/หน่วยงานรับผิดชอบ ผศ.สุรศักดิ์ นุ่มมีศรี คณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี

ที่มาและความสำคัญของโครงการ

โครงการอนุรักษ์พันธุกรรมพืชอันเนื่องมาจากพระราชดำริฯ ได้เริ่มดำเนินการ โดยฝ่ายวิชาการ โครงการส่วนพระองค์ฯ สำหรับงบประมาณดำเนินงานนั้นสำนักงานคณะกรรมการพิเศษ เพื่อประสานงานโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ ได้สนับสนุนให้กับโครงการส่วนพระองค์ สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี โครงการอนุรักษ์พันธุกรรมพืชอันเนื่องมาจากพระราชดำริฯ โดยจัดสร้างธนาคารพืชพรรณขึ้นในปี 2536 สำหรับเก็บรักษาพันธุกรรมพืชที่เป็นเมล็ดและเนื้อเยื่อ และสนับสนุนงบประมาณดำเนินงานทุกกิจกรรมของโครงการ พ.ศ. 2536 จนถึงปัจจุบัน

เนื่องจากมหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่เป็นมหาวิทยาลัยที่มีพื้นที่เป็นจำนวนมากและมีโครงการความร่วมมือเพื่อพัฒนาชุมชนที่อยู่ในเขตรับผิดชอบของมหาวิทยาลัยหลายแห่ง ดังนั้นเพื่อสนับสนุนโครงการอนุรักษ์พันธุกรรมพืชอันเนื่องมาจากพระราชดำริฯ ในสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี (อพ.สธ.) และพัฒนามหาวิทยาลัยให้เป็นการอนุรักษ์และเป็นแหล่งเรียนรู้จากพืชพันธุ์ต่างๆ คณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีจึงได้จัดทำโครงการการรวบรวมพันธุ์ต้นรักใหญ่และการใช้ประโยชน์ในเขตรับผิดชอบของมหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่ จึงเป็นการรวบรวมข้อมูลที่มีประโยชน์โดยสามารถนำมาซึ่งการอนุรักษ์ต้นรักใหญ่ในพื้นที่ของมหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่ ศูนย์แมริม เพื่อเป็นการป้องกันการสูญพันธุ์รวมทั้งเป็นการอนุรักษ์และเป็นแหล่งเรียนรู้ของชุมชนต่อไป

วัตถุประสงค์

1. เพื่อสนองพระราชดำริสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี
2. เพื่อศึกษารวบรวมพันธุ์รักใหญ่และการใช้ประโยชน์ในเขตรับผิดชอบของมหาวิทยาลัยราชภัฏ

เชียงใหม่

ผลการดำเนินงาน

1. ได้สนองพระราชดำริสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี เกี่ยวกับการอนุรักษ์ทรัพยากร
2. ลักษณะสังคมต้นรัก ในพื้นที่ศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่ สำรวจพบในพื้นที่จำนวน 1 พันธุ์ระบุได้เป็น รักใหญ่ (*Gluta usitata*) มีจำนวนรวมทั้งสิ้น 826 ต้น ต้นรักใหญ่ที่มีจำนวนชนิดมากที่สุด ได้แก่ ต้นรักใหญ่ที่มีขนาดเส้นรอบวงน้อยกว่า 5 เซนติเมตร มีจำนวน 380 ต้น รองลงมาคือ ต้นรักใหญ่ที่มีขนาดเส้น

รอบวง 26–30 เซนติเมตร, ต้นรักใหญ่ที่มีขนาดเส้นรอบวง 21-25 เซนติเมตร และขนาดเส้นรอบวง 31-35 เซนติเมตร ซึ่งมีจำนวน 56,51 และ 41 ต้นตามลำดับ และที่สำรวจไม่พบต้นรักใหญ่เลยก็คือในช่วงเส้นรอบวงที่ 91-95 เซนติเมตร ต้นรักใหญ่มีรูปแบบการกระจายพันธุ์แบบสุ่ม(random dispersion pattern) และแบบสม่ำเสมอ (regular dispersion pattern) ตามลำดับ

จากผลการศึกษาเมื่อพิจารณาความหนาแน่นของต้นรักทั้งหมดในแต่ละแปลงสุ่มตัวอย่าง พบว่า ความหนาแน่นเฉลี่ยของแต่ละแปลงมีค่าระหว่าง 0.034-0.074 ต้น/ตร.ม. แปลงที่ 2 มีจำนวนต้นเฉลี่ยของพรรณไม้ต่อพื้นที่สูงที่สุดคือ 0.074 ต้น/ตร.ม. ส่วนแปลงที่มีจำนวนต้นเฉลี่ยของพรรณไม้ต่อพื้นที่น้อยที่สุด ได้แก่ แปลงที่ 3 ที่มีค่าความหนาแน่นเฉลี่ยเท่ากับ 0.034 ต้น/ตร. ม.

นอกจากนี้ยัง พบว่า พื้นที่ป่าบริเวณดังกล่าวเป็นเต็ง-รัง ขนาดใหญ่ มีความสมบูรณ์ของสิ่งมีชีวิตสูง โดยพบพรรณไม้ยืนต้น ทั้งสิ้น 9 วงศ์ 14 ชนิด คือ Guttiferae (มะเดะหลวง), Flacourtiaceae (ตะขบป่า), Dipterocarpaceae (ยางเหียง, พลวง, รัง/เปา, เต็ง/แวง), Burseraceae (มะกอกเกลือ), Sapindaceae (ลำไยป่า), Anacardiaceae (รักใหญ่), Rosaceae (มะพอก), Lythraceae (อินทนิลบก), Euphorbiaceae (เหมือดโสด, มะขามป้อม) จากการวางแผนสำรวจพรรณไม้ พบว่าชนิดพรรณไม้ที่มีค่าดัชนีความสำคัญสูงสุดคือ พลวง รองลงมา คือ รัง/เปา ซึ่งพลวงถือว่าเป็นพรรณไม้หลักที่พบได้ในป่าเต็งรัง ที่มีพื้นที่ไม่ลาดชันมากนัก

ปัญหา อุปสรรค

- ไม่มี -

แนวทางการแก้ไขปัญหาและอุปสรรค

- ไม่มี -

ภาพกิจกรรม



ขนาดเส้นรอบวง 11–15 ซม.



ขนาดเส้นรอบวง 16–20 ซม.



ขนาดเส้นรอบวง 21-25 ซม.



ขนาดเส้นรอบวง 25-30 ซม.



ขนาดเส้นรอบวง 31-35 ซม.



ขนาดเส้นรอบวง 36-40 ซม.



ขนาดเส้นรอบวง 41-45 ซม.



ขนาดเส้นรอบวง 46-50 ซม.



ขนาดเส้นรอบวง 51-55 ซม.



ขนาดเส้นรอบวง 56-60 ซม.



ขนาดเส้นรอบวง 61-65 ซม.



ขนาดเส้นรอบวง 66-70 ซม.



ขนาดเส้นรอบวง 71-75 ซม.



ขนาดเส้นรอบวง 76-80 ซม.



ขนาดเส้นรอบวง 81-85 ซม.



ขนาดเส้นรอบวง 86-90 ซม.



ขนาดเส้นรอบวง 96-100 ซม.



ขนาดเส้นรอบวงมากกว่า 100 ซม.